

IGAZSÁGOT MAGYARORSZÁGNAK

*A trianoni békeszerződés
következményeinek ismertetése
és bírálata*

A Magyar Külügyi Társaság kiadása,
Budapest, 1928

Hasonmás kiadás, Babits Kiadó, 2003

„Igazságot Magyarországnak”: kétségbeesett, reménytelen követelés. Az utolsó szalmaszál, amikor már minden valódi esély szertefoszlott arra vonatkozóan, hogy az ország a maga erejéből, vagy a világban meglévő befolyása révén valamit is visszaszerezhessen abból, amit a győztesek diktátuma elvett tőle. „Igazságot” – a cinikusok és a nagyon kiábrándultak szerint igazságra az erős akkor hivatkozik a gyengébbel szemben, ha annak köntösével kívánja legitimálni az általa a másikon elkövetett erőszakot, a gyenge viszont akkor, midőn semmi erősebb eszköze sincs érdekeinek érvényre juttatására. A mindig oly finoman mértéktartó Arany János a szokott eleganciájával, ám nagyon is metsző éllel és érezhető keserűséggel foglalta össze a civilizált idők igazságosztását: „Ezelőtt a háborúban / Nem követtek semmi elvet, / Az erősebb a gyengétől / Amit elvehetett, elvett. / Most nem úgy van. A világot / Értekezlet igazgatja: / S az erősebb ha mi csinyt tesz, / Összeül és – helybehagyja.” (Civilizáció)

Magyarország és szintúgy a magyar nemzet nézőpontjából a trianoni döntést teljes joggal minősíthetjük sokkal-sokkal elítélőbbben is, mint pusztán azzal, hogy igazságtalan volt. Nincs oly súlyos jelző,

amely ne illene rá. Ékesszólóan dicseri Magyarország és a magyarság lelki és szellemi erejét, hogy képes volt túlélni annak ország- és nemzetrontó csapásait, és el nem enyészni a következmények súlya alatt. Azt viszont értenünk kell, hogy országok közötti érdekellentétek rendezésében igazság, mint abszolút érvényű mérce egyszerűen nem létezik. A területi követelések rendezése mindig zéróösszegű játszma: csak azt nyerheti az egyik, amit a másik elveszít. Ebben az értelemben nincs igazság, és nem is szolgálhat hivatkozási alapként. Embertelenné, mocskossá az teheti az ilyen döntést, ha nem csak természeti vagy éppen geostratégiai erőforrások hovátartozásáról szól, hanem emberek során tesz erőszakot, amint Trianon is. Igazság – hol az igazság a legyengült antilop és a hűsevőnek teremtet, éhes oroszának között? Aki pedig kicsit is ismeri a geopolitikát, az jól tudja, hogy abban igazságot keresni reménytelen, esélytelen igyekezet.

Az 1928-ban írt előszó szerint a Magyar Külügyi Társaság, „tapasztalva egyrésztől azt a meleg érdeklődést, amely irányadó külföldi körökben jelenleg fokozottan fordul Magyarország felé s amely a trianoni szerződés által ránk mért igazságtalanság revízióját sürgeti, másrészt pedig eleget óhajtvá tenni annak az általános kívánságnak, hogy a művelt világ Trianon tarthatatlanságáról tárgyilagos és szakszerű felvilágosítást kapjon” vezetőiségének több tagját, akik e témakör szakértői, felkérte e problémakörnek és következményeinek átfogó, elemző és nyilvánvalóan kritikus szemléletű bemutatására. Így született, ezt tartalmazza e tanulmánykötet. A tanulmányok fi-gye-

lemreméltó kérdéseket tárgyalnak, természetesen a Társaság nézőpontja szerint: Magyarországnak és a rovására megnagyobbodott államoknak történelmi hivatása / A trianoni szerződés diplomáciai története / A trianoni szerződés igazságtalanságai / A trianoni szerződés kulturális következményei / A trianoni békeparancs hatása a magyar közgazdaságra / A trianoni szerződés jogi orvoslása a Nemzetek Szövetsége és döntőbírótság útján / A trianoni szerződés és a lefegyverzés / Az út az orvoslás felé.

Tudjuk: Magyarország panasza pusztába kiáltott szó volt, és a külföld jóindulatának délibábjá, ha volt is – amiben joggal kételkedhetünk –, hamar szertefoszlott. Az erős országok hatalmi érdekei formálták e térség viszonyait, állították szembe egymással annak népeit, tekintet nélkül igazságra, emberségre. E kiáltvány-tanulmánykötet belföldön, valamint az anyországtól elszakított magyarság körében lehetett hatásos, és talán valóban segített is valamelyest a magyarság lelkierejének megőrzésében. Akik pedig végül is jóvátétellel kecsegtettek, azoknak a szövetsége csak újabb nagy romlást hozott az országra és népére. Most egy egészen másfajta remény ideje jött el: annak reményéé, hogy egy erős, virágzó integráció oldja békévé a trianoni határok sérelmeit. Ezt sem kapjuk ajándékként, könnyen sem, amint nem is azért fogadtak be, hogy ez nekünk legyen hasznunkra. Valódi esélye van viszont annak, hogy elérhetjük, ha mi is, és a térség más országai is kellő erőt, igyekezetet, okos rendet és bölcsességet találunk ehhez magunkban és egymásban.

Osman Péter